

2020-12-03

Sid 1 (7)

Handläggare: Lena Barrow

Tillsynsplan 2021 Tillståndsenheten, Livsmiljö Gävle

Syftet med en tillsynsplan är att skapa en tydlig struktur på tillsynsarbetet. Här presenteras en sammanhållen tillsynsplan för Tillståndsenhetens samtliga verksamhetsområden, detta för att tydliggöra enhetens uppdrag och omfattning.

Serveringsställen med serveringstillstånd

Alkohollagen är en social skyddslag med mål att begränsa alkoholens skadeverkningar. Tillgången till alkohol begränsas genom att tillståndshavarna ska uppfylla högt ställda krav för att få ett serveringstillstånd samt under tillståndets löptid efterleva alkohollagen och fortsätta uppfylla de initialt ställda kraven. Kommunens uppgift är att ge information och stöd till tillståndshavarna samt kontrollera att reglerna följs. Handläggning och tillsyn är avgiftsfinansierad.

Tillsynen av serveringsställen med serveringstillstånd består av förebyggande samt inre och yttre tillsyn.

Förebyggande tillsyn är både utbildning, rådgivning och praktiskt tillsynsarbete. Genom kunskaper och samarbete kan problem undvikas, både för krögaren och för kommunen. Förebyggande tillsyn består 2021 av följande insatser:

- Utbildningen ”Ansvarsfull alkoholservice” (nedan: AAS), vilket är en tvådagarskurs som erbjuds tillståndshavare och restaurangpersonal en gång per år, i samarbete med övriga gästrikkommuner och Polismyndigheten. I år kommer Sandvikens kommun att ha huvudansvaret för kursen, som planeras att hållas i maj månad. Kursen vänder sig till krögare i Gävle, Sandviken, Hofors och Ockelbo kommun. Kommunernas alkoholhandläggare kommer att delta på

LIVSMILJÖ GÄVLE

Gävle kommun, Box 825, 801 30 Gävle. Besöksadress Kyrkogatan 22

Tfn 026-17 80 00 (vx)

tillstandsenheten@gavle.se

www.gavle.se

kursdagarna. Vi kommer att anlita utbildningsföretag för hela kursen. Genom att låta en fristående aktör undervisa och vi själva medverkar som "bollplank" till läraren renodlar vi vår roll gentemot tillståndshavarna.

- Utbildningen "AAS", speciellt riktad till studentföreningarna på Högskolan i Gävle, i samarbete med Gefle Studentkår, Studenthälsan och Polismyndigheten. Här kommer vi att fortsätta att agera som föreläsare en gång per år. Det är främst en kostnadsfråga, studentföreningarna har inte råd att anlita utbildningsföretag och det är angeläget att föreningarnas aktiva genomgår utbildningen. Kursen planeras till den 2 och 9 mars 2021.
- Kurs i metoden "Krogar mot Knark". En halvdagskurs för krogpersonal kommer att hållas i Sandviken i maj månad, i anslutning till AAS. Kursen arrangeras i samverkan med Polismyndigheten och med övriga gästrikedkommuner.
- Upprätthålla ett löpande, gott samarbete med Polismyndigheten i dess egenskap som tillsynsmyndighet över restauranger med serveringstillstånd och som mycket viktig samarbetspartner i arbetet med "Ansvarsfull Alkoholservering" såväl som "Krogar mot Knark".
- *Krögarträff* planeras för tillståndshavare i Gävle, så snart samhällsläget medger större sammankomster igen. Träffarna kommer att ske i nära samarbete med Näringslivsenhet. Även andra myndigheter, som har en naturlig koppling till kommunens tillståndshavare, ges utrymme att medverka på krögarträffarna. Ambitionen är att genomföra två till tre träffar under 2021, men det beror till stor del på hur coronapandemin fortskrider.
- Utskick av *KrögarNytt* minst tre gånger under år 2021. Utskicket är ett sätt att upplysa tillståndshavare av serveringstillstånd om lagändringar och annan aktuell information som är viktig att känna till. Utgör även möjligheter till informationsutbyte och dialog.
- Utskick av *FörsäljarNytt* minst två gånger under 2021 med information till butiker som säljer tobak, e-cigg, folköl eller receptfria läkemedel.

- Vi håller hög tillgänglighet för avtalade och spontana besök; möten och samtal med krögare på eget initiativ eller på deras initiativ. Så länge pandemin håller i sig styrs möten över till telefon, Teams och e-post i möjligaste mån. Spontanmöten försöker vi hålla utomhus. Detta för att säkerställa god och trygg serveringsverksamhet, genom att agera bollplank och ge information till krögare även i en besvärlig tid. För att säkerställa kontinuerlig tillgänglighet under sommarmånaderna kommer vi att planera verksamheten så att minst två handläggare är i tjänst under semesterperioden.

Inre tillsyn betyder dels att man kontrollerar att grundläggande förutsättningar för serveringstillstånd fortfarande är uppfyllda t ex. vad gäller brandsäkerhet, ekonomisk och personlig lämplighet, marknadsföring och matutbud.

Tillståndshavaren är anmälningspliktig gällande förändringar på restaurangen eller i bolaget. För den inre tillsynen är samarbete med andra myndigheter avgörande. Inre tillsyn utförs 2021 genom följande aktiviteter:

- Samverkansträffar tre gånger per år tillsammans med polisen, Skatteverket, Samhällsbyggnad Gävle och räddningstjänsten, i samarbete med övriga gästrikkommuner. Träffarna kommer under 2021 sannolikt i första hand att arrangeras via Teams/Skype/Zoom, beroende på vilken deltagande organisation som står som arrangör för respektive möte.
- Fortlöpande informationsutbyte med andra myndigheter.
- Information och samarbete med andra myndigheter på förekommen anledning.
- Inre tillsynsutredningar på förekommen anledning: tips och andra inkomna uppgifter.
- Inre tillsynsutredning ska göras minst en gång per år avseende varje tillståndshavare.

Yttre tillsyn är tillsyn i praktiken av hur alkohollagen efterlevs ute på restaurangerna. Tillsynen ska vara både generell och riktad. *Generell tillsyn* sker av samtliga serveringsställen ett bestämt antal gånger årligen, beroende på storlek, öppettider, målgrupp, mängd såld alkohol enligt restaurangrapporten etc.

Samtliga serveringsställen med regelbundna öppettider ska besökas minst en gång per år. *Riktad tillsyn* är tillsyn av något speciellt förhållande på ett antal ställen, exempelvis särskild kontroll av tillgång till lagad mat, hur stängningstiderna sköts, ordning och nykterhet i anslutning till stängning, efterlevnad av tilldelade uteserveringsytor. Den riktade tillsynen är i första hand förebyggande. Riktad tillsyn kommer även under 2021 specifikt att röra hur uppsikt över och ordning på restaurangtoaletter sköts, eftersom det är ett led i att motverka narkotikahandling i krogmiljö. Enligt de vattenanalyser som gjorts i Gävle kommun under senaste året har kokainanvändandet i kommunen ökat lavinartat. Det finns även rapporter från Polis och krögare om ökad droganvändning bland kroggäster. Därför bedömer vi att den yttre tillsynen fortsatt bör prioritera ett fokus som kan förebygga narkotika på krogen. Därutöver kommer riktad tillsyn även i år att ske med fokus på berusningsnivåer och att serveringen är måttfull.

Yttre tillsyn kan också ske *på förekommen anledning*, då uppgifter från allmänhet eller andra myndigheter eller tidigare tillsynsbesök motiverar att uppföljningsbesök görs på individuella serveringsställen. Uppföljande tillsyn är i första hand korrigerande av gällande brister och i syfte att förhindra framtida problem.

Alla tre typerna av yttre tillsyn kan ske av kommunen enskilt eller i samverkan med andra myndigheter som räddningstjänst, polis- och skattemyndighet. Kommunens yttre tillsyn utförs av både arvoderade restauranginspektörer och av enhetens egna alkoholhandläggare.

Tillsynen syftar till att få bukt med missförhållanden, förhindra att nya uppstår och att få till stånd ett gott och nära samarbete mellan staden och restaurang- och krogbranschen.

För att också säkerställa tillfredsställande planering och uppföljning av den yttre tillsynen kommer vi att planera verksamheten så att två handläggare åt gången är i tjänst under semesterperioden.

Vårt mål med dessa aktiviteter är att krognäringen och kommunen tillsammans skapar en sund, trygg och trivsamt restaurang- och krogmiljö i Gävle kommun.

Försäljnings- och serveringsställen, öl klass II (folköl)

Försäljning och servering av folköl regleras i alkohollagen, liksom kommunens ansvar att genomföra tillsyn av dessa verksamheter. Inget tillstånd krävs på det

här området, det räcker med att anmäla verksamheten till kommunen innan den påbörjas. Vid anmälan sker ingen lämplighetsprövning. Däremot ställs krav på hur försäljning och servering i praktiken sker, till exempel kontroll av kundens ålder och nykterhet, att verksamheten tillhandahåller mat och har ett egenkontrollprogram. Kommunens uppgift är att ge service till försäljnings- och serveringsställena och kontrollera att reglerna följs. Verksamheten finansieras av en fast årlig tillsynsavgift.

Under åren 2019 och 2020 har folkölstillsynen varit nedprioriterad, först till förmån för handläggningen av den stora mängden tobakstillstånd och sedan med anledning av coronapandemin. Folkölstillsynen kommer åter att prioriteras upp under år 2021 i den mån pandemin så tillåter. Tillsynsbesöken sker oanmälda och samordnas med tillsyn av tobak då folköl i stort sett genomgående säljs vid ställen med tobaksförsäljning.

Försäljningsställen tobak

Försäljning av tobak regleras i Lag om tobak och liknande produkter (2018:2088). För att sälja tobak krävs sedan 1 juli 2019 att verksamhetsutövaren har sökt och erhållit ett försäljningstillstånd. För att erhålla tillstånd krävs att verksamhetsutövaren uppfyller vissa lämplighetskrav. Kraven kvarstår när tillståndet har erhållits. Lagen beskriver också att kommunerna ansvarar för att genomföra inre och yttre tillsyn på området.

Vi planerar att genomföra såväl inre tillsyn, som yttre tillsyn och kontrollköp på tobaksområdet under år 2021.

Inre tillsyn av tobaksförsäljare överensstämmer i stort med beskrivningen ovan avseende Serveringstillstånd. Vi planerar under år 2021 att genomföra minst en inre tillsynsutredning avseende varje tillståndshavare.

Yttre tillsyn av tobaksförsäljning sker normalt dagtid, utförs av enhetens egna handläggare och fokuserar på skyltning, marknadsföring, märkning, uppsikt och personalens kunskap om regler och egenkontrollrutiner. Planen för år 2021 är att varje försäljningsställe får minst ett besök. Fler besök kan bli aktuella om första besöket kräver uppföljning, liksom vid tips från allmänhet eller myndigheter.

Tillståndsenheten kommer under år 2021 även att fortsätta med arbetsmetoden kontrollköp, som introducerades under år 2020. Metoden utgör en typ av förebyggande tillsynsåtgärd. Den går ut på att kommunen arvoderar personer över 18 år men med utseende som gör att de kan tas för yngre än 18, vilka ges i

uppdrag att genomföra försök till köp av tobak i butiker. Kontrollköpen utförs under direkt överinseende av tillståndsenhetens handläggare. Resultatet kan inte användas för sanktion. Syftet är istället att kontrollköpen ska utgöra grund för Tillståndsenhetens information och samtal med verksamhetsutövarna om vikten av noggrann ålderskontroll av den som vill köpa tobak. Ett första samtal med butikspersonalen tas alltid i direkt anslutning till kontrollköpet.

Många försäljningsställen saluför både tobak och folköl, vilket motiverar att tillsynen av dessa två områden samordnas. För de ställen som får yttre tillsynsbesök görs också tillsyn av samtlig anmälningspliktig försäljning, som e-cigarettor och receptfria läkemedel.

Även kontrollköpsåtgärder kan komma att samordnas, så att kontrollköp av flera produktgrupper görs vid samma tillfälle, men av olika personer.

Försäljningsställen, vissa receptfria läkemedel

Den 1 november 2009 blev det tillåtet för andra aktörer än öppenvårdsapotek att sälja vissa receptfria läkemedel. Försäljningen är reglerad genom lag (2009:730), om handel med vissa receptfria läkemedel. Bestämmelserna syftar till att säkerställa att läkemedel hanteras och säljs på ett sådant sätt att de inte skadar människor, egendom eller miljö samt så att läkemedlens kvalitet inte försämras

Tillsynsmyndighet på området är Läkemedelsverket men det är den kommun där detaljhandeln bedrivs som ska utföra den praktiska kontrollen av regelverkets efterlevnad. Kontrolluppdraget har Gävle kommun tidigare lagt ut på underentreprenör men hanteras sedan några år åter av kommunens alkoholhandläggare. Tillsynen finansieras genom en fast årlig tillsynsavgift.

Tillsynen av försäljningsställen bör enligt Läkemedelsverkets vägledning ske med intervall som inte överstiger två-tre år. I stort sett samtliga försäljningsställen i Gävle kommun fick tillsynsbesök under 2018. Ny tillsyn planerades på ett antal ställen under 2020, men planen fick revideras på grund av coronapandemin. Vi planerar nu att besöka minst hälften av de anmälda försäljningsställena under år 2021 och resterande året därpå. Tillsynsbesöken sker oanmälda.

Eftersom receptfria läkemedel i det flesta fall (f.n. på 85% av aktuella försäljningsställen i Gävle kommun) saluförs på samma ställen som folköl och/eller tobak, ser vi en samordningsvinst i att så långt möjligt utföra

läkemedelskontrollen i samband med folköls- och tobakstillsynen.

FÖRSLAG

Socialnämnden föreslås besluta

Att fastslå 2021 års tillsynsplan för Tillståndsenheten.

Lena Barrow

TF Enhetschef

Tillståndsenheten